

34 km ca. 2,5 uur

Op de grens tussen Groningen en Drenthe liggen de Groninger veenkoloniën. Oorspronkelijk lag hier het uitgestrekte Bourtangeroeras. Lange tijd was bewoning alleen mogelijk op enkele hoge zandruggen. Vanaf deze zandruggen werd vanaf de 12e eeuw het veen ontgonnen. Systematische en grootschalige ontginningen begonnen in 1600. Zo ontstond het strakke landschap van rechte wegen, lange kanalen, wijken (zijkanalen) en lintdorpen. Wijd is het uitzicht over de uitgestrekte velden, waar uitsluitend akkerbouw bedreven wordt. In de 19e eeuw ontwikkelde zich hier de aardappelmeelindustrie.

1 Het **reservaat De Veenhuizerstukken** bestaat uit de voormalige vloeivelden van een aardappelfabriek. Hier loosde de fabriek zijn stinkende afvalwater, dat wonderlijk genoeg een grote aantrekkingskracht op vogels had. De bassins met hun slijkkige bodem waren namelijk zeer voedselrijk. Toen fabriekssluitingen een eind aan die vogelweelde dreigden te maken, kocht Staatsbosbeheer in 1983 het voormalige vloeiveldencomplex

aan. Het is nu een gebied met loofbos, hooilandjes, rietvelden en slikvelden. Aan de zuidoostzijde loopt een pad naar een vogelobservatiehut.

2 **Onstwedde** is van oorsprong een **esdorp**. Het ligt op de overgang van het Westervoldse landschap naar het veenkoloniale landschap. Rond 1900 werd begonnen met de ontginning van de woeste gronden in de omgeving.

3 Aan de opvallende gemetselde toren van de **hervormde kerk** van Onstwedde zit een legende verbonden. De overlevering wil dat in dit gebied zo'n 600 jaar geleden drie rijke zusters een losbandig leven leidden. Toen de pest het land teisterde, zagen ze daarin een straf voor hun zonden. Als teken van boetedoening bouwden ze elk een toren: de drie 'juffertorens' van Groningen, waarvan deze er één is.

4 **Smeerling** is een fraai, beschermd esgehucht. Het landschap heeft hier nog het oorspronkelijke, kleinschalige karakter. Het wordt gekenmerkt door monumentale

Het lege land dat na de ontvening achterbleef leent zich goed voor grootschalige aardappelteelt

boerderijen, houtwallen, akkertjes op de es en weilanden in het beekdal.

5 Natuurmonumenten laat in het **Metbroekbos** de natuur haar gang gaan. Als een boom sterft blijft hij gewoon staan. Spechten en hollen duiven broeden in zo'n dode boom. Mossen, insecten en paddenstoelen gebruiken het dode hout. De insecten trekken weer vogels aan. Kortom: de natuur wordt rijker als de dode bomen achterblijven.

6 Het **Mussel-Aa-kanal** is tussen 1911-1916 gegraven om de water-

overlast te bedwingen die ontstond door het verdwijnen van het Bourtangeroeras. Na de Tweede Wereldoorlog is het kanaal gesloten voor de scheepvaart en zijn de zeven sluisen verwijderd.

7 **Kopstukken** is een langgerekt streekdorp. De naam Kopstukken verwijst naar de 'kop' van het Mussel Aa-kanal: stukken land aan de kop van het kanaal. Het dorp ontstond in de 19e eeuw. Het veengebied werd hier toen in ontginning gebracht wat veel nieuwe bewoners aantrok. In Kopstukken vestigden zich met name uit Duitsland afkomstige arbeiders. Deze brachten hun eigen geloof mee, zodat Kopstukken nog steeds een katholieke enclave is. Het dorp met nog geen 150 inwoners heeft een eigen **rooms-katholieke kerk** uit 1962 van architect J.A.A. Dresmé, gewijd aan Onze Lieve Vrouwe van Lourdes.

8 Het dorp **Mussel** is een 19e-eeuwse randveenontginningsnederzetting. Het ligt op een zandrug, vanwaar het omliggende veen is ontgonnen.

Praktische informatie

START Stadskanaal Dwarsweg, 46.

P Stadskanaal Sportcomplex Pagecentrum, Hoveniersweg 1, 9502 BW, rijd de weg in oostelijke richting uit, langs de plas, naar de Dwarsweg en 46.

☑ Stadskanaal Sportcentrum Pagedal, Hoveniersweg 1, 9502 BW, www.pagedal.nl (dag. geopend). **Onstwedde. Mussel. Vledderveen** Café Veldzicht, Waterschapsweg 7, www.cafe-veldzicht.nl (open: ma-di en do-zo vanaf 11 uur).

🚲 Stadskanaal Profile Addens, Hoofdstraat 18, 0599 61 33 03 (open: ma-za). Naar de route: volg de bordjes naar 47 en 46.

🏡 Weidegebied/akkerland

